

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

DRUGO ODJELJENJE

PREDMET BUKTA I DRUGI protiv MAĐARSKE

(Predstavka br. 25691/04)

PRESUDA

*Ova verzija teksta ispravljena je 25. septembra 2007. godine
po Pravilu 81 Sudskog poslovnika*

STRAZBUR

17. jul 2007. godine

PRAVOSNAŽNA

17. 10. 2007.

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. godina. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund) i nije obavezujući za Sud. Više informacija može se pronaći u punoj izjavi o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

U predmetu Bukta i drugi protiv Mađarske,

Evropski sud za ljudska prava (Drugo odjeljenje), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Françoise Tulkens, *Predsjednik,*

András Baka,

Ireneu Cabral Barreto,

Vladimiro Zagrebelsky,

Antonella Mularoni,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović, *sudije,*

i Sally Dollé, *Sekretar odjeljenja,*

nakon vijećanja bez prisustva javnosti 26. juna 2007. godine,
donosi sljedeću presudu, koju je usvojio toga dana:

POSTUPAK

1. Predmet je pokrenut predstavkom (br. 25691/04) protiv Republike Mađarske koju su 13. aprila 2004. godine po članu 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Konvencija) podnijela tri mađarska državljanina, g-đa Dénesné Bukta, g. Ferdinánd Laczner i g. Jánosné Tölgyesi (u daljem tekstu: Podnosioci predstavke)

2. Podnosiocima predstavke zastupao je g. L. Grespik, advokat sa praksom u Budimpešti. Vladu Mađarske (u daljem tekstu: Vlada) zastupao je njihov Zastupnik, g. L. Hötzl, iz Ministarstva pravde i sprovođenja zakona.

3. Podnosioci predstavke tvrde da je navodno njihovo mirno okupljanje rastjerala policija i da je to bila povreda člana 10 i 11 Konvencije.

4. Dana 4. septembra 2006. godine Sud je odlučio da o predstavci obavijesti Vladu. Po odredbama člana 29 stav 3 Konvencije, odlučeno je da se meritum predstavke ispita u isto vrijeme kada i njena prihvatljivost.

ČINJENICE

5. Podnosioci predstavke su državljani Mađarske rođeni 1943, 1945, odnosno 1951. godine koji žive u Budimpešti.

A. Okolnosti predmeta

6. Činjenice predmeta, koje su konstatovale strane, mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Dana 1. decembra 2002. godine Premijer Rumunije bio je u zvaničnoj posjeti Budimpešti i priredio je prijem povodom nacionalnog dana

Rumunije, kojim se obilježava Gyulafehérvárska narodna skupština iz 1918. godine kada je proglašeno da do tada mađarska Transilvanija prelazi u ruke Rumunije.

8. Premijer Mađarske odlučio je da prisustvuje prijemu i tu je svoju namjeru objavio dan prije samog prijema.

9. Podnosioci predstavke smatrali su da Premijer Mađarske ne treba da prisustvuje prijemu, jer Gyulafehérvárska Narodna skupština ima negativan značaj za mađarsku istoriju. Zato su odlučili da organizuju demonstracije ispred Hotela Kempinski u Budimpešti gdje je trebalo da se održi prijem. Oni o svojoj namjeri nisu obavijestili policiju.

10. Poslije podne 1. decembra 2002. godine, otprilike 150 ljudi, uključujući podnosioc predstavke, okupilo se ispred hotela. Bila je prisutna i policija. Napravila se buka nakon čega je policija odlučila da rastjera skup, smatrajući da on predstavlja rizik za bezbjednost prijema. Policija je potisnula demonstrante do parka pored hotela gdje su se oni, nakon kraćeg vremena razišli.

11. Dana 16. decembra 2002. godine podnosioci predstavke zahtijevali su sudsku reviziju djelovanja policije i tražili od Centralnog okružnog suda Pešte da ga proglasi nezakonitim. Oni su konstatovali da su demonstracije bile u potpunosti mirne i da je jedini njihov cilj bio da se izrazi mišljenje. Štaviše, podnosioci predstavke istakli su da je očigledno da je bilo nemoguće obavijestiti policiju o skupu tri dana unaprijed, kako je propisano Zakonom br. III iz 1989. godine o pravu na okupljanje (u daljem tekstu: Zakon o okupljanju) pošto je Premijer svoju namjeru da prisustvuje prijemu objavio samo dan ranije.

12. Dana 6. februara 2003. godine Okružni sud je odbacio tužbu podnosilaca predstavke. Što se tiče okolnosti skupa, Sud je naveo da su demonstracije bile rastjerane nakon što se začula manja detonacija.

13. Okružni sud takođe je naveo da obavezni rok od tri dana za obavještanje policije o planiranom okupljanju nije mogao biti poštovan ako su demonstracije bile uzrokovane događajem do koga je došlo manje od tri dana prije njih. Po mišljenju suda, moguće nedostatke Zakona o okupljanju ne mogu da isprave sudovi. Stoga se obaveza da se policija obavijesti o takvim sastancima odnosi na svaku vrstu demonstracija, uključujući i one spontane. Sud je takođe konstatovao da je moguće da postoji potreba da se naprave precizniji i sofisticiraniji propisi vezani za takve skupove, ali da je to zadatak zakonodavca, a ne sudova.

14. Sud je takođe izrazio mišljenje da dužnost da se policija unaprijed obavijesti o skupovima koji se drže u javnosti ima za cilj da zaštiti javni interes i prava drugih, i to slobodan protok saobraćaja i pravo na slobodu kretanja. Sud je primijetio da organizatori demonstracija nisu čak ni pokušali da obavijeste policiju. Okružni sud je dalje konstatovao:

“... po relevantnim odredbama važećeg domaćeg prava, činjenica da je okupljanje mirno nije sama po sebi dovoljna za oslobođanje od dužnosti da se obavijesti

policija... Sud se nije bavio pitanjem da li je okupljanje bilo mirno ili ne, pošto je činjenica da je izostalo obavještenje policiji sama po sebi učinila okupljanje nezakonitim i stoga su tuženi zakonito rastjerali okupljanje po članu 14(1) Zakona o okupljanju.”

15. Podnosioci predstavke su se žalili. Dana 16. oktobra 2003. godine Budimpeštanski regionalni sud potvrdio je prvostepenu odluku. On je izmijenio dio obrazloženja Okružnog suda, izostavljajući primjedbe koje su se odnosile na moguće nedostatke relevantnog domaćeg prava. Štaviše, pozivajući se, između ostalog, na sudsku praksu Suda i odluku br. 55/2001. (XI. 29.) Ustavnog suda Regionalni sud je utvrdio,:

“... u primjeni relevantnog domaćeg prava, pristup je očigledno autoritativan po tome da nema izuzimanja od dužnosti obavješćavanja i zbog toga nema razlike između “najavljenih” skupova i onih spontanijih – ovi potonji su nezakoniti jer se nije postupilo u skladu sa navedenom obavezom da se dostavi obavještenje o skupu.”

16. Sve u svemu, Regionalni sud je utvrdio da su ograničenja koja su psotavljena podnosiocima predstavke bila nužna i srazmjerna.

17. Podnosioci predstavke podnijeli su zahtjev za reviziju koji je Vrhovni sud odbacio 24. februara 2004. godine, bez ispitivanja merituma, pošto je taj zahtjev bio nespojivi *ratione materiae* sa relevantnim odredbama Zakonika o građanskom postupku.

B. Nadležno domaće pravo

18. Član 62 Ustava jemči pravo na slobodu mirnog okupljanja i obezbjeđuje njegovo slobodno ostvarivanje.

19. Član 6 Zakona o okupljanju propisuje da policija bude obavještena o okupljanju najmanje tri dana prije datuma skupa.

20. Član 14(1) Zakona o okupljanju propisuje da policija mora da rastjera (*felosztatja*) svako okupljanje koje se održava bez prethodnog obavješćenja.

21. Član 14(3) Zakona o okupljanju predviđa da ukoliko se okupljanje rastjera učesnici mogu da traže sudsku reviziju u roku od petnaest dana.

PRAVO

I. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 11 KONVENCIJE

22. Podnosioci predstavke žalili su se da su njihove mirne demonstracije bile rastjerane samo zato što nisu prethodno dostavili obavještenje, što je kršenje člana 11 Konvencije, koje u relevantnom dijelu glasi:

“1. Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja...

2. Za ostvarivanje ovih prava neće se postavljati nikakva ograničenja, osim onih koja su propisana zakonom i neophodna u demokratskom društvu ... radi sprečavanja nereda ili kriminala,... ili radi zaštite prava i sloboda drugih. ...”

A. Prihvatljivost

23. Sud napominje da predstavka nije očigledno neosnovana u okviru značenja člana 35 stav 3 Konvencije. Sud dalje napominje da ona nije neprihvatljiva ni po kom drugom osnovu. Ona stoga mora da se proglasi prihvatljivom.

B. Meritum

1. Da li je bilo zadiranja u ostvarivanje slobode mirnog okupljanja

24. Vlada nije osporila da podnosioci predstavke mogu da se pozovu na garancije u članu 11; niti je porekla da se rastjerivanjem demonstracija zadiralo u ostvarivanje prava podnosioca predstavki po toj odredbi. Sud ne vidi razlog zašto bi bio drugačijeg mišljenja. Vlada je konstatovala, međutim, da je to zadiranje bilo opravdano po stavu 2 člana 11.

2. Da li je zadiranje bilo opravdano

25. Zato se mora utvrditi da li je sankcija na koju se podnosi pritužba bila “propisana zakonom”, izazvana željom da se ostvari jedan ili više legitimnih ciljeva izloženih u stavu 2, i da li je bila “neophodna u demokratskom društvu” za postizanje tih ciljeva.

(a) “Propisano zakonom”

26. Strane se nisu sporile oko činjenice da je ograničenje slobode mirnog okupljanja koje je primijenjeno na podnosiocima predstavke bilo bazirano na članu 14 Zakona o okupljanju, čija je formulacija jasna. Dakle, ispunjen je uslov predvidivosti. Sud ne vidi razlog zašto bi imao drugačije viđenje od stranaka.

(b) “Legitimni cilj”

27. Podnosioci predstavke nisu se bavili ovim pitanjem.

28. Vlada je konstatovala da ograničenja prava mirnog okupljanja u javnim prostorima imaju za cilj da zaštite prava drugih, na primjer pravo na slobodu kretanja ili redovnan protok saobraćaja.

29. Vlada je dalje konstatovala da sloboda mirnog okupljanja ne može da se svede samo na dužnost države da se ne miješa. U određenim prilikama moraju se preduzeti pozitivne mjere da bi se obezbijedilo da okupljanje bude mirno. Vremenski rok od tri dana unaprijed stoga je nužan da bi

omogućio policiji, *između ostalog*, da obavlja koordinaciju sa drugim organima, da rasporedi policijske snage, da obezbijedi vatrogasnu službu, da raščisti vozila. Oni su skrenuli pažnju na činjenicu da se kada više organizacija obavijesti organe o svojoj namjeri da održe demonstracije na istom mjestu u isto vrijeme, može javiti potreba da se o tome dalje pregovara.

30. S obzirom na ove okolnosti, Sud je uvjeren da je mjera na koju se podnosioci žale usmjerena na ostvarivanje legitimnih ciljeva sprečavanja nereda i zaštite prava drugih.

(c) Neophodna u demokratskom društvu

31. Podnosioci predstavke naveli su da su njihove spontane demonstracije bile mirne i da su bile rastjerane isključivo zbog toga što policija nije dobila obavještenje unaprijed po članu 14 Zakona o okupljanju. Takva mjera ne može se opravdati činjenicom da se začula manja detonacija; kada bismo smatrali drugačije to bi omogućilo policiji da rastjera svako okupljanje po takvom osnovu, bez bilo kakvog drugog opravdanja.

32. Vlada je navela da je okupljanje podnosilaca predstavke bilo rastjerano ne zbog toga što ga nisu najavili unaprijed, već zbog detonacije koju je policija klasifikovala kao rizik za bezbjednost državnih zvaničnika koji su bili prisutni u hotelu Kempinski.

33. Sud konstatuje da stav 2 člana 11 daje pravo državama da uvedu "zakonska ograničenja" na ostvarivanje prava na slobodu okupljanja.

34. Sud nalazi, u odlukama domaćih sudova koje se odnose na zakonitost skupova, da je pravni osnov za rastjerivanje okupljanja podnosilaca predstavke ležao isključivo u tome što skup nije bio najavljen unaprijed. Sudovi su svoju odluku da policijske mjere proglaše zakonitima bazirali isključivo na tom argumentu i nisu uzeli u obzir druge aspekte ovog predmeta, a naročito ne mirnu prirodu skupa.

35. Sud ističe da obaveza da javni skupovi prije održavanja prođu kroz postupak dobijanja dozvole obično ne zadire u suštinu prava (v. *Rassemblement Jurassien i Unité Jurassienne protiv Švajcarske*, br. 8191/78, Odluka Komisije od 10. oktobra 1979. godine, Odluke i izvještaji 17). Međutim, u okolnostima ovog predmeta, propust da se javnost obavijesti dovoljno vremena unaprijed o namjeri Premijera da prisustvuje prijemu ostavio je podnosiocima predstavke sljedeće opcije: da se potpuno uzdrže od ostvarivanja svog prava na mirno okupljanje ili da to pravo ostvare ne poštujući administrativne uslove.

36. Po mišljenju Suda, u posebnim okolnostima kada može biti opravdana neposredna reakcija na neki politički događaj u vidu demonstracija, odluka da se rastjera mirno okupljanje koje je iz toga proiteklo isključivo zato što je izostalo propisano obavještenje unaprijed, a

kada nije došlo do nikakvog nezakonitog ponašanja učesnika, predstavlja nesrazmjerno ograničenje slobode mirnog okupljanja.

37. U vezi sa tim, Sud napominje da nema dokaza koji bi ukazali da su podnosioci predstavke predstavljali opasnost za javni red preko nivoa manjeg remećenja koje se naizbježno izaziva okupljanjem na javnom mjestu. Sud ističe da je, “kada se demonstranti ne uključuju u akte nasilja, važno da organi vlasti pokažu određeni stepen tolerancije prema mirnom okupljanju da se sloboda okupljanja koja se jemči članom 11 Konvencije ne liši svake suštine. (v. *Oya Ataman protiv Turske*, br. 74552/01, stavovi 41-42, ECHR 2006-XIV).

38. Uzevši u obzir gore navedene argumente, Sud nalazi da rastjerivanje mirnog okupljanja podnosioca predstavke ne može da se smatra neophodnim u demokratskom društvu da bi se postigli postavljeni ciljevi.

39. Shodno tome, utvrđuje se da je došlo do povrede člana 11 Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 10 KONVENCIJE

40. Podnosioci predstavke pozvali su se na član 10 Konvencije koji predviđa:

“1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu posjedovanja mišljenja, primanje i saopštavanje informacija I ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. ...

2. Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uslovima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu... radi sprečavanja nereda ili kriminala,... (ili) radi zaštite ... prava drugih...”

41. Sud smatra da, pošto je utvrdio povredu člana 11 Konvencije u okolnostima ovog predmeta (v. stav 39 ove presude), nije neophodno da zasebno ispituje pritužbu podnosioca predstavke po članu 10 (v. *Ezelin protiv Francuske*, 26. april 1991, § 35, Serija A br. 202).

III. PRIMJENA ČLANA 41 KONVENCIJE

42. Član 41 Konvencije glasi:

“Kada Sud utvrdi povredu Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo predmetne Visoke strane ugovornice omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.”

A. Naknada štete

43. Svaki podnosilac predstavke tražio je 10.000 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete.

44. Vlada je izrazila mišljenje da su zahtjevi podnosilaca predstavke pretjerani.

45. Sud je mišljenja da utvrđivanje da je došlo do povrede predstavlja dovoljnu pravičnu naknadu svake nematerijalne štete koju su podnosioci predstavke mogli da pretrpe.

B. Troškovi i izdaci

46. Podnosioci predstavke takođe su tražili ukupan iznos od 2.000 eura (EUR) za troškove i izdatke koje su imali pred Sudom.

47. Vlada je izrazila mišljenje da je ovaj zahtjev podnosilaca predstavki pretjeran.

48. Prema sudskoj praksi Suda, podnosilac predstavke ima pravo na nadoknadu troškova i izdataka samo u onoj mjeri u kojoj se pokaže da su oni bili stvarni i da su bili neophodni i razumni po pitanju iznosa. U ovom predmetu, nakon što je razmotrio informacije u svom posjedu i uzeo u obzir navedene kriterijume, Sud nalazi da je razumno da se podnosiocima predstavke zajedno dosudi traženi iznos od 2.000 eura (EUR).

C. Zatezna kamata

49. Sud smatra da je prikladno da se zatezna kamata bazira na najmanjoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procentna poena.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* predstavku prihvatljivom;
2. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 11 Konvencije;

3. *Nalazi* da nema potrebe da se zasebno ispituje pritužba po članu 10 Konvencije;
4. *Nalazi* da utvrđivanje povrede predstavlja dovoljnu pravičnu naknadu za svaku moralnu štetu koju su mogli da pretrpe podnosioci predstavke;
5. *Nalazi*
 - (a) da tužena država ima da plati podnosiocima predstavke, zajedno, u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna, u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, 2.000 eura (dvije hiljade eura) na ime troškova i izdataka, koji će se preračunati u domaću valutu tužene države po kursu koji je važeći na dan isplate, na što će se dodati i svaki porez koji se na taj iznos obračunava;
 - (b) da će se od isteka gore navedenog roka od tri mjeseca do isplate na gore navedeni iznos obračunavati prosta kamata po stopi koja je jednaka najmanjoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke tokom perioda neplaćanja uz dodatak od tri procentna poena;
6. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnom naknadom.

Sačinjeno na engleskom jeziku i u pisanoj formi dostavljeno dana 17. jula 2007. godine, po Pravilu 77 stavovi 2 i 3 Poslovnika Suda.

Sally Dollé
Sekretar

Françoise Tulkens
Predsjednik

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. godina.

Zvanični jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On nije obavezujući za Sud i Sud ne preuzima odgovornost za njegov kvalitet. Prevod se može preuzeti sa baze podataka o sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili sa bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud dostavio. Prevod se može reprodukovati za nekomercijalne svrhe pod uslovom da se navede puni naziv predmeta, sa gore navedenom izjavom o autorskim pravima i pominjanjem Fonda za ljudska prava. Ukoliko je namjera da se bilo koji dio ovog prevoda upotrijebi za komercijalne svrhe, molimo vas da se obratite na adresu publishing@echr.coe.int

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int